

РЕШЕНИЕ

№ 3288

гр. София, 19.05.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 18 състав, в публично заседание на 17.03.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Златка Илиева

при участието на секретаря Илияна Янева и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **10882** по описа за **2018** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203, ал. 1 АПК вр. чл. 284 от ЗИНЗС.

Ищецът М. Б. Т. е предявила иск против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, Министерство на правосъдието. Претендира се присъждане на обезщетение за причинените и неимуществени вреди в размер на 10 000 лв., претърпени от пребиваване в нечовешки и унижителни условия в Затвора С..

Излагат се следните обстоятелства: Т. изтърпяла наказание „лишаване от свобода“ в Затвора С. от м.02.2011 г.до м.08.2012г. и от м.05.2016 до м.09.2016г. като през първия посочен период пребивавала в място предвидено за подсъдими. След влизане в сила на осъдителна присъда, ищцата била преместена в 3-ти отряд и настанена в килия от 15.4 кв.м. с още четири осъдени жени, където останала от м.05.2016г. до м.09.2016г. , до изтърпяване на наказанието. В килията било пренаселено, легло до легло, като на всеки лишен от свобода се падало по 3..м., даже и по малко, не било възможно разминаване, изчакавали се при влизане и излизане от помещенията, тъй като цялата стая била запълнена с легла и оборудвана с пет шкафчета, небезопасени и с остри ръбове. Всички, вкл. и ищцата били принудени да стоят по леглата, поради липса на друго място. Нямаło достатъчно чист въздух особено вечер, когато всички пушели, а ищцата не била пушачка. Дрехите стояли претърпкани под креватите; в килията имало влага, хлебарки, дървеници и други вредители, които хапели; нямаło климатизация и никакви условия за лична хигиена. От влагата дрехите и сутрин били

мокри. Голямата пренаселеност пораждала и провокирала скандали и конфликти между лишените от свобода- за място на масата, място за лични вещи. На осъдените не били предоставяни достатъчно тоалетни препарати за почистване и дезинфекция в баните и тоалетните и никакви условия за хигиена на спалното помещение, нито препарати за почистване на килиите. Времето за топла вода не било достатъчно за всички затворници, тъй като имало топла вода само по половин час, през което време трябвало да се изкъпят 50 човека отряд. Това провокирало скандали и побоища помежду им. Отоплението било недостатъчно и ищцата била принудена да спи с две одеяла и с куп дрехи. Цялостното състояние на затворническите помещения през този период било толкова лошо, че поставяло на риск здравето както на затворниците така и на персонала.

Ищцата Т. поддържа в исковата си молба, че условията, при които е била поставена в продължение на една година и четири месеца нарушават забраната за нечовешко и унизително отношение към затворниците. В резултат на всичко от това претърпяла неимуществени вреди, изразяващи се в стрес, гняв, отчаяние, дискомфорт от липсата на чист въздух, достатъчно жизнена площ необходими за спокойното биологично съществуване на всяко психично здраво човешко същество, както и че с риск за здравето си е била принудена да обитава спално помещение населено с гризачи и вредители, без условия за поддържане на лична хигиена, необходима за всяко човешко съществуване.

Постъпил е отговор на исковата молба от Л. Н. – процесуален представител на ответника ГДИН. В него се заявява възражение за неоснователност на предявения иск, като страната се позовава на изтекла погасителна давност за предявяване на претенцията. На отделно основание се твърди недоказаност на твърденията в исковата молба. Ответникът депозира становище- доклад от Затвора С., в което е изложена хронологията на пребиваването на л.св. Т. в периода на изтърпяване МНО“задържане под стража“ и след влизане сила на присъдата, до фактическото изтърпяване на наказанието. В становището се излага, че спалното помещение, което лицето обитавало - стая 305, е с квадратура 15,4 кв.м. според ГДИН, в това спално помещение пребивавала ищцата до освобождаването си от затвора, като броят на живущите в него не надвишавал 3 лишени от свобода. В същия документ са изложени твърдения, че посочените в исковата молба свидетели В. и И. не са съжителствали с Т. в една килия.

В съдебно заседание, ищцата М. Т., редовно призована, се явява лично, като моли съда да осъди ответната страна да и заплати претендираната с исковата молба сума. Представя писмена защита, в която систематично възпроизвежда изложеното в исковата молба, позовава се на свидетелските показания на разпитаните по делото свидетели И. и В.. Подчертава, че съгласно чл.3 ал.2 ЕКПЧ, за нарушаване на ал. 1 се счита за поставяне в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказание лишаване от свобода или задържане под стража, липсата на достатъчна площ, облекло, отопление. Ищцата изтъква, че разпоредбата на чл.3 и чл.43, ал.2 и ал.4 от ЗИНЗС са законови гаранции за съществуване на нормативна битова среда в местата за лишаване от свобода. Насочва съда към утвърдените минимални стандарти за лишените от свобода, приети на I конгрес на ООН по предотвратяване на

престъпленията и третиране на престъпниците, поведена в Ж. 1955г. и утвърдена от Икономическия и Социален съвет с резолюция 663 С/Х./31.07.1957г. и 2076/LXII/13.05.1997г., спазването на които е критерий за зачитане на човешките права и свободи и демократичния характер на държавите.

В о.с.з. ответникът, редовно призован, чрез процесуалния си представител, оспорва иска, като неоснователен и недоказан. Представя писмени бележки, в които излага, че в исковата молба липсват доказателства за обстоятелствата, на които се основава иска. Поддържа се, че видно от събраните по делото писмени и гласни доказателства, както и присъединените към доказателствата - становищата от затвора [населено място] и приложените към тях материали, опровергават твърденията на ищцата за извършвани незаконосъобразни действия на ответника. Според страната, съобразно изискванията на закона на лишените от свобода е бил осигурен постоянен достъп до санитарен възел, като такъв е бил изграден „на територията на групата“. Не се доказали твърденията за пренаселеност в исковия период. Ответната страна изтъква, че свидетелските показания на св. В. и св. И. не кореспондирали с останалите доказателства по делото, а и същите били общи, без конкретни факти, конкретни времеви периоди, от които да се направи обоснован извод за основателност на исковата претенция. Наред с това, се обръща внимание на съда, че и двете свидетелки са ищци по дела срещу ГДИН и това провокира своеобразно изкривяване на свидетелските показания. В обобщение, юрк. Н. счита, че не са налице предпоставките от фактическия състав на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС за ангажиране отговорността на ответника - незаконно действие и бездействие на затворническата администрация, претърпени неимуществени вреди и причинно-следствена връзка между тях, поради което следва да исковата претенция да бъде оставена като неоснователна и недоказана. Наред с изложеното, заявява, че поддържа и направено възражение за изтекла погасителна давност за част от исковия период. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Софийска градска прокуратура, чрез своя представител изразява становище, че исковата претенция е основателна.

На първо място, по отношение правната квалификация на предявения иск, съдът намира следното:

Към датата на завеждане на иска, считано от 07.02.2017г. е в сила чл.284 ал.1 от ЗИНЗС, според който държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3 от същия закон. Както към началния момент от който се твърди настъпването на вредите, така и към депозиране на исковата молба, унизителното и нехуманно отношение е забранено по силата на чл.3 от ЗИНЗС. Видно от обстоятелствената част на исковата молба, се навеждат доводи именно за подобно отношение.

Ето защо, съдът намира, че предявеният иск следва да се квалифицира като такъв по чл.284 ал.1 от ЗИНЗС. Разгледани на тази плоскост, предпоставките за основателност на специфичния иск за вреди по реда на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС са - акт, действие

и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от ЗИНЗС; настъпила, в резултат на нарушението неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, оборима презумпция, че неимуществените вреди се предполагат до доказване на противното.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства поотделно и в своята съвкупност и доводите на страните по свое убеждение и по реда на чл. 235, ал.1 от ГПК във вр. с чл.144 от АПК, намира за установено от фактическа и правна страна, следното:

Видно от приетата по делото справка/докладна записка от 6.11.2018 г., издадена от Затвора С., ищцата е постъпила повторно в затвора за изтърпяване на наказания по посочени присъди на 30.05.2016 г. и освободена на 24.09.2016 г.

Всички лишени от свобода, настанени в затворническо общежитие от закрит тип, без значение на режима на който са поставени, извършеното престъпление или наложеното наказание, се настанявали в помещения, които през нощта се заключват, съгласно чл. 52, ал.2, пр.1 и чл. 53 от ППЗИНЗС.

Лишената от свобода Т. живеела в жилищно помещение 305, разположено на втори жилищен етаж. От приложената цитирана по-горе справка на Затвора [населено място] се установява, че: помещението, в които е била настанена г-жа Терзийска, е било с квадратура 15,4 кв.м., в което са пребивавали 4-5 лишени от свобода. Отоплението и топлоподаването се осъществявали от локална отоплителна инсталация. Отоплението се извършвало съгласно графици в зависимост от атмосферната температура. При температури под 10° С, топлоподаване се извършвало от 06.00 до 22.00ч., а при екстремна зимна обстановка - трайни минусови температури отоплението по твърдение на администрацията на затвора било денонощно. Всички жилищни и сервизни помещения са били обхванати от топлоподаването. Спалното помещение било оборудвано с персонално легло за всеки настанен, индивидуално шкафче за съхранение на лични вещи, стенна окачалка, маса и стол в съответствие с чл. 21, ал.1 ППЗИНЗС. В помещенията за живеене се осигурявала непрекъсната циркулация на въздуха, а с цел избягване образуване на влага и конденз се забранявало простиране и сушене на мокри дрехи. За целта имало обособено място, находящо се в двора на затвора, като се твърди, чедо него бил осигурен ежедневен достъп. С цел избягване на нарушения на въведената забрана се осъществявал непрекъснат контрол от страна на служители и нарушителите се санкционирали.

Дейностите по дезинфекция и дератизация се осъществявали перманентно и с необходимото внимание. Сключени били договори с фирми за борба с гризачи и насекоми и се извършвали периодични обработки. Нямаło постъпили оплаквания от други осъдени в подкрепа твърдението на лицето.

За поддържане на личната си хигиена, всяка лишена от свобода ежесмесечно получавала хигиенни материали, съгласно Таблица № 6, утвърдена от МП. Допълнително от смесен магазин (лавка) с лични средства можело да се закупват и

други хигиенни материали.

За поддържане хигиената на общите части и сервизните помещения ежемесечно на всяка група се осигурявал прах за пране и дезинфектант. Дезинфекция на бани, тоалетни, коридор и клубове се извършва един път седмично по начин и с дезинфектанти разпоредени от Медицински център.

Санитарният възел се намирал в края на коридора на групата, като за всяка група има изградени отделни санитарни възли, с площ 32 кв.м. и включвал WC- 4 броя, 8 броя умивалници с топла и студена вода и баня с 8 броя. В групите броя на лицата бил непостоянна динамична величина и варирал средно между 40-60 души.

За установяване на социално – битовите условия в Затвора С., освен цитираната справка, съдът съобрази и Доклада на националния превантивен механизъм на О. на Република България за проверките в Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“; Затворите в [населено място], С., Б., общежитията към тях и арестите в [населено място] и [населено място], публикуван на интернет страницата на О. на Република България .

От последния е видно, че не са изпълнени препоръките на Националния превантивен механизъм /Н./ от 2012 г. до министъра на правосъдието, а именно: поради високата степен на пренаселеност, лошите хигиенно-битови условия, невъзможността да се осъществява поправително въздействие и съществуващата опасност за увреждане на физическото или психическото здраве на задържаните лица. В доклада се препоръчва закриване на затворни заведения, които не отговарят на изискванията и стандартите.

За доказване на релевантните за спора факти, съдът е допуснал събиране на гласни доказателствени средства. От показанията на свидетеля С. И. се установява, че същата е пребивавала заедно с ищцата Т. от месец май до месец октомври в Затвора С., а преди това са били заедно и в ареста. В 2016 година, , двете бяхме в затвора. В период от седем-осем месеца през 2012 година /първия посочен от ищцата период/ двете били заедно в едно помещение в „приемно отделение“. В тази стая били по 4-5-6 човека, като самата стая била 15 кв.метра. било трудно за разминаване, имало големи разпавии да се ползва единствената маса. Дрехите на лишените от свобода били под кревата, в кашон. Тъй като нямало място за разминаване лишените от свобода преминавали върху леглата. В стаята/килията имало влага през цялото време и никой не предприемал мерки срещу това. Течащата вода била с общ достъп в коридора. Санитарни материали давали един път в месеца – два сапуна и на жените дамски превръзки един пакет и един прах за пране. Лишените от свобода чистели стаята сами, на дежурства, с материали, които закупували от лавката. Не били предоставяни почистващи материали и препарати. В приемно отделение имало много хлебарки, по леглата, по закачалките, навсякъде. През 2016 година, когато ищцата отново постъпила в затвора, за да доизтърпи наказанието си, пак имало „адски много хлебарки“, като за периода на престой на Т. в затвора, на който период била свидетел С.И., имало много хлебарки. Свидетелката И. определя в показанията си ищцата като „много чист човек, най-чистият човек в стаята“, която всеки ден перяла дрехите си и чистела. Определя я и като много чувствителен човек която постоянно плачела и се

измъчвала и много страдала. На въпроси на страните, св.И. допълва показанията си, че ищцата ставала сутрин за работа от 6:00 часа и била на работа до 15:30 часа. Работела навън, на много мръсна и тежка работа; ръцете ѝ били подути от чупене на орехи и други дейности. След това била преместена на работа в шивашкия цех.

Свидетелката Р. В. дава показания пред съда в насока, че е била с ищцата Т. в затвора в както в първия период 2011-2012 г., така и в периода м.май 2016 до освобождаването на последната през декември същата година. През месец май 2016 година до месец септември 2016 година М. била настанена в помещение 306 заедно със свидетелката С. И.. Помещението им било без санитарен възел и без течаща вода. Имало шест легла - четири долни и две вишки. Помещението било не повече от 15 кв.м. и стандартно всички помещения на този етаж са били с такава квадратура. Самата св.В. била настанена в съседна стая, но непрекъснато поддържала контакт с ищцата Т. и св.И., трите заедно обсъждали завеждането на искове свързани с условията в затвора. Св.В. заявява пред съда, че е била свидетел на конфликти в тяхното /на св.И. и ищ.Т./ спално помещение заради малкото пространство; където нямало място за разминаване, имало конфликти и закани за физическа саморазправа кой да ползва масичката, да пише за нея. За 6-имата лишени от свобода в помещението имало един ел.контакт и възниквали конфликти за това кой да си включи бързовара, за да си направи кафе или чай, или да си стопли вода за някакви други санитарни нужди. Стая 306 била крайно помещение с външна стена, която не била санирана, поради което при валежи по двете тънки външни стени течала вода, а зимата замръзвала и когато се затоплел ледът се стопявал и потичал по стените. Двете стени били от горе до долу с мухъл и влага. По времето когато ищцата пребивавала в затвора, веднъж в месеца на всяка от лишените от свобода предоставяли два сапуна за пране с лошо качество, 250 грама прах за пране за цял месец, което било крайно недостатъчно за пране и за почистване на килията. В затвора имало въведени седмични дежурства за почистване. За хигиената на тези помещения нямало предоставени пособия, почистването се извършвало с т.нар. „гребло“, което представлявало дръжка с напречно малко дърво, върху което поставяли половин старо войнишко одеяло. Това било едно от одеялата, с които лишените от свобода се завивали, като най-скъсаното се ползвало и за почистване на пода. Когато обитателите на килията били 6-има, те имали шест кофички за физиологични нужди. Всяка от тези шест жени имала по една кофичка за хигиенни цели. През нощта, когато били заключени и се ползвали тези кофички за малка и голяма нужда, за миене на ръцете. Свид.В. изтъква в показанията си, че ищцата и е казвала: „Не мога да спя от безсилие, от това, че съм безпомощна да направя нещо и да променя.“. Описва преживените от нея негативни емоции, твърди, че я е виждала разстроена да плаче от проблеми в спалното помещение.

Разпитаните по делото свидетели В. и И. излагат собствените си, непосредствено добити и последователно изложени възприятия. Именно тези лица са били в личен контакт с ищцата през време на престоя и в затворното заведение и са имали възможност да се уверят в психо-емоционалното и

състояние, придобито като следствие от продължителната принуда да живее в крайно малка жизнена площ, в лоши условия на влага, насекоми и недостиг на санитарни материали, както и липса на осигурен пълноценен достъп до топла вода за задоволяване на хигиенни нужди. Такава ситуация, несъмнено поставя лицето в състояние на уязвимост, унижение и снижена самооценка, като съдебният състав намира, че за такава преценка не се нуждае от специални знания.

Не са налице основания да се изразява съмнение относно достоверността или добросъвестността на свидетелските показания единствено въз основа на факта, че св.В. и св. И. са били лишени от свобода, които впоследствие също са упражнили гарантираното им от закона право да потърсят обезщетение за собствените си страдания.

Последните изводи на съда не се опровергават от и приложената по делото докладна записка относно площта на затворническата килия и режима на топлата вода. Видно от нея, ищецът М. Т., до освобождаването си от затвора на 24.09.2016 г., неизменно е търпяла наложените на всички останали лишени от свобода в нейния отряд ограничения, нехуманни и унижителни битови условия. Нещо повече, докладът на Затвора С. относно числеността на лишените от свобода в един отряд, спрямо душовете и осигурения достъп до топла вода от 20 минути по-скоро затвърждава това убеждение и допринася за доказване на ищцовата теза. Твърденията в тази справка за осигурен постоянен достъп до помещение за простиране извън жилищните помещения не се доказват по делото и противоречат на установените режимни изисквания, които ограничават свободното придвижване на осъдените. Въпреки декларираните усилия за дезинсекция и дератизация на помещенията, очевидно същите не са постигнали значим успех, доколкото от свидетелските показания се установява сериозен наплив на насекоми в обитаваните площи.

От правна страна, съдът намира следното:

От обсъдените по делото писмени и гласни доказателства, които са ясни, безпротиворечиви и релевантни за правния спор, съдът приема за установено, че ищцата М. Т. за период от 24.01.2011 г. до 01.08.2012 г. и впоследствие за период от 30.05.2016 г. до 24.09.2016 година е пребивавала в Затвора С..

По отношение на исковата претенция за обезщетение за вреди, претърпени през първия период /24.01.2011 г. до 01.08.2012 г./, съдът съобрази преди всичко заявеното с отговора на исковата молба и поддържано от процесуалния представител на ответника възражение за изтекла погасителна давност за предявяване на иск.

Производството по чл. 203, ал. 1 АПК вр. чл. 284 от ЗИНЗС се подчинява на общите правила на исковото производство. Ето защо, съдът приема, че така

заявеното правопогасяващо възражение за приложение на чл. 110 от ЗЗД се явява своевременно направено и следва да бъде разгледано при преценка основателността на тази конкретна претенция.

Погасителната давност е юридически факт от категорията на юридическите събития, представляващ определен в закона период от време, след изтичане на който се погасява правото на иск за защита на конкретно субективно материално право. Общият давностен срок, приложим и за настоящия спор е 5-годишен и е започнал да тече за ищеца от изтичане срока на изтърпяване наказанието „лишаване от свобода“, с което са били свързани твърдяните лишения, ограничения и страдания, обезщетение за които се претендира. Не са налице доказателства по делото за възникнали обстоятелства, които да са породили основание за прекъсване или спиране протичането на този общ давностен срок в полза на ищцата.

Ето защо, следва да се приеме, че към датата на предявяване на иска – 16.10.2018г., е изтекъл погасителният давностен срок за предявяване на иск за обезщетение за неимуществени вреди от бездействие на ответника, осъществено в периода 01.02.2011 г. – 01.08.2012 г. , съответно е погасено правото на иск на М. Б. Т. против ГД „Изпълнение на наказанията“. Ето защо, без да преминава към обсъждане на фактите и произнасяне по същество, съдът намира, че исковата претенция в тази и част /визираща цитирания период/ следва да бъде отхвърлена като неоснователна.

По отношение претенцията за обезщетение за неимуществени вреди за периода м.05.2016 г- м.09.2016 г.:

С оглед на постъпилата информация, съдържаща се в цитирания доклад на затвора С., Т. е постъпила за изтърпяване на присъдата на 30.05..2016 г. и липса на доказателства, които да установяват друг начален момент на второто и приемане в затворното заведение, то се явява недоказана претенцията за обезщетение на вреди, претърпени през месец май 2016г. от 01.05.2016г., до 29.05.2016г. Ето защо, в тази част искът следва да бъде отхвърлен. Следва да се отчете, че показанията на разпитаните свидетели, които посочват като начало на периода на изтърпяване наказанието – м.май 2016 г. не могат да се противопоставят пълноценно на данните от затворната администрация. От свидетелите не може да се очаква прецизно и коректно да помнят датите на пребиваване на другата лишена от свобода, още повече и с оглед изтеклия продължителен период до излагане на техните показания пред съда. По аналогични съображения, се явява неоснователна претенцията и за периода от 25.09.2016г. до 30.09.2016г., тъй като Т. е освободена от затвора на 24.09.2016г.

Що се отнася до претенцията за останалия времеви период от 30.05.2016г.–24.09.2016 г., АССГ в настоящия съдебен състав намира следното:

Съобразно разпоредбата на чл. 20, ал. 3 от ППЗИНЗС на лишените от свобода се осигурява достъп до санитарен възел и течаща вода, като в заведенията от закрит тип ползването на санитарен възел и течаща вода се осъществява *в спалните помещения*. В ПРЗ на ППЗИНЗС е записано, че тази норма влиза в сила три години след приемане на програмата по § 11 от ПЗР на ЗИНЗС от Министерски съвет за подобряване на условията в местата за лишаване от свобода. Въпреки наличието на отлагателен срок за влизането на сочените текстове в сила, настоящият съдебен състав счита, че не може да се приеме, че те не са част от действащото законодателство към периода преди 2019 година, вкл. и за исковия период. Това е така, защото съгласно чл. 3 от ЕКЗПЧОС, администрацията на затворническото общежитие е длъжна да осигури нормални условия за пребиваване в тези места на лицата, изтърпяващи наказание лишаване от свобода.

Освен това, съдът съобрази, че ЕКЗПЧОС е ратифицирана от Република България, поради което и на основание чл. 5, ал. 4 от Конституцията, тя има пряко действие и съставлява част от националното право, т.е. спазване на принципите на чл. 3 от Конвенцията, представлява задължение пряко произтичащо от закон.

Безспорно се установи по делото, че конкретните хигиенно-битови условия, установени по делото, при които М. Т. е била принудена да пребивава неотговаряща спрямо броя на лишени от свобода площ на помещението, влага, липса на постоянен достъп до топла и течаща вода, са все условия, които противоречат на общата забрана за нечовешко и унизително отношение, изложена наред с другото, в чл. 3 от Конвенцията. В случая неосигуряването на нормални хигиенно-битови условия, като част от общите условия в затворите и местата за задържане в България, е разглеждан в много от делата, образувани пред Европейския съд по правата на човека. В редица от тях, като напр. по делото *Й. срещу България* - Решение от 02.02.2006 г., делото *Ш. срещу България* - решение от 10.01.2012 г. Констатацията за условията в затворите се основава на периодичните доклади на Европейския комитет за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унизително отнасяне или наказание. В своята практика Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ) установява и прилага по конкретните дела общи принципи за преценка дали в конкретните случаи е налице нарушение на чл. 3 от ЕКЗПЧОС. ЕСПЧ приема, че искът за обезщетение не е достатъчно ефективно средство за защита, защото ищецът трябва да доказва всеки път "незаконосъобразността" на действията или бездействията на затворническите власти по смисъла на вътрешното право, а не факта, че условията са нечовешки и унизителни. Посочено е, че когато разглеждат искове за условията в затворите, българските съдилища по-често взимат предвид не толкова общата забрана за нечовешко и унизително отношение, колкото релевантните разпоредби на вътрешното право, както и че в повечето случаи националният съд не приема съществуването на оборима презумпция, че задържането в лоши условия, причинява неимуществени вреди. Понастоящем, с изменението на ЗИНЗС, чл. 284, ал. 5

от АПК е въведена такава, в сила от 07.02.2017г.

Лошите условия в местата за лишаване от свобода в България са общоизвестен факт и страната ни многократно е била осъждана за това от ЕСПЧ. В решението си *Н. и други срещу България* /дело № 36925/10/, ЕСПЧ посочва, че е установил нарушение на чл. 3 от Конвенцията поради лошите условия на задържане в съответните институции в двадесет и пет случая, свързани с множество заведения за лишаване от свобода, като основните факти са много сходни. Най-повтарящите се проблеми са липса на достатъчно жизнено пространство, необосновани ограничения за достъп до естествена светлина и въздух, лоша хигиена, както и липса на неприкосновеност на личния живот и личното достойнство при използване на санитарните помещения. Следователно нарушенията не са предизвикани от изолирани инциденти или конкретния развой на събитията във всеки отделен случай, а произхождат от широко разпространен проблем, произтичащ от лошото функциониране на българската пенитенциарна система и недостатъчните предпазни мерки срещу отношение, несъвместимо с чл. 3 от ЗИНЗС.

Съдът счита, че чл. 3 от Конвенцията, налага на държавата задължението да се увери, че всеки затворник е задържан в условия, при които се гарантира зачитането на човешкото достойнство, че условията на изпълнение на наказанието или наложена мярка за неотклонение, не подлагат заинтересованото лице на опасност или изпитание, които да надвишават присъщото ниво на страдание по време на престоя в затвора и че предвид практическите изисквания на мярката лишаване от свобода, здравето или благосъстоянието на затворника са гарантирани по адекватен начин. От друга страна, за да попадне в полето на приложение на чл. 3 от ЕКЗПЧОС, дадено отношение трябва да достигне определен минимум на сериозност. Преценката на този минимум е относително понятие; тя зависи от общите факти по делото и по-конкретно от естеството и контекста на отношението, условията на изпълнение на мярката, нейния срок, физически и психически последици, както и понякога, от пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата. Задължението на съда се ограничава следователно до проучване на личното състояние на лицето, претърпяло спорното отношение.

Съдът намира, въз основа на събраните и обсъдени по делото писмени доказателства, както и гласните такива, че в Затвора С. е налице неблагоприятна среда. Съдът във всеки конкретен случай следва да преценява обективните условия и тяхното отражение върху психиката и физиката на конкретното лице в светлината на нормите на ЕКЗПЧОС.

В случая, съдът приема за доказано, че ищцата, през визирания в исковата молба период, както и останалите лишени от свобода в помещението, е била принудена да живее в недоимък на площ с невъзможност за свободно движение и ползване на жилищното помещение, с недостиг на санитарни материали, както и силно ограничена да обслужва личните си хигиенни нужди.

С оглед съвкупната преценка на събраните по делото доказателства, съдът счита, че е налице противоправно поведение /осъществено чрез бездействие/ на затворническата администрация относно условията в затворническите помещения, където в процесния период е пребивавала и ищцата. Налице е пряка причинна връзка между претендираните неимуществени вреди и поведението на администрацията.

При тези констатации, съдът намира, че М. Т., за периода от 30.05.2016 г. до 24.09.2016 г. е претърпяла неприятни негативни изживявания, квалифициращи се като унижително и нечовешко третиране, поради което предявеният иск, за така определения времеви период е доказан по основание.

По отношение размера на дължимото обезщетение, съдът съобрази критериите за справедливост, установени в разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД . Тези критерии се основават на конкретно съществуващи обстоятелства, които следва да се имат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението. Съдът съобрази, че ищцата е преживяла душевен и битов дискомфорт извън границите на допустимото при изтърпяване на наказание лишаване от свобода. Следва да се отбележи, че Т., както и останалите лишени от свобода в помещението са били от женски пол и да се отчете засилената емоционална уязвимост на жените, поради която и те се ползват с особена допълнителна правна закрила от държавата и обществото. Това положение е залегнало и правно регламентирано и в европейската правна система.

С оглед изискването на чл. 52 от ЗЗД съдът приема, че по справедливост и на осн. чл. 52 от ЗЗД, исковата претенция за претърпени неимуществени вреди се явява частично доказана по размер и следва да бъде уважена за претендирания период от близо 4 месеца - 30.05.2016 – 24.09.2016 г. и до размера от 280 лева. За разликата над тази сума, до пълния предявен с иска размер, същият се явява недоказан и като такъв следва да се отхвърли.

По искането за разноси на ответника:

Съдът намира, че в производството по ЗИНЗС ищецът не дължи на ответника заплащане на юрисконсултско възнаграждение. Разпоредбите на чл. 286 от посочения закон, тълкувани в тяхната взаимовръзка, се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл. 78, ал. 8 от ГПК, във връзка с чл. 144 от АПК и чл. 143 от АПК. Липсата на изрична уредба в ЗИНЗС, която да предвижда отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска, обосновава извод, че такова не се дължи. В този смисъл е актуалната практика на ВАС по приложение на аналогичната разпоредба на чл.10 от ЗОДОВ /Решение № 12773 от 25.10.2017 г. на ВАС по адм. д. № 8608/2015 г., III о., Решение № 12101 от 11.10.2017 г. на ВАС по адм. д. № 8185/2016 г./ . Изменението на текста на чл.10 ал.4 от ЗОДОВ /ДВ 94/ 29.11.2019г./ не

променя горния извод, тъй като, съгласно §6 от ПЗР на ЗИДЗОДОВ, този закон се прилага само за предявените иски молби след влизането му в сила. Настоящият иск е предявен през 2018г.

Ето защо, искането на ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение, следва да бъде оставено без уважение.

По изложените съображения, съдът

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието на основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ вр. с чл. 284 от ЗИНЗС, **ДА ЗАПЛАТИ** на М. Б. Т., ЕГН - [ЕГН], [населено място], Ж.К.“Света Т. сумата от 280 /двеста и осемдесет лева/ представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, причинени вследствие на противоправни бездействия на длъжностни лица от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, изразяващи се в неосигуряване на нормални санитарни и битови условия, в периода на изтърпяване на наложеното и наказание „лишаване от свобода“ в Затвора С., за периода от 02.06.2016 – 24.09.2016 г., като отхвърля иска за сумата над 280 лева до пълния претендиран размер от 10 000 лева и за периода 01.02.2011 г. – 01.08.2012 г., като неоснователен, поради изтекла погасителна давност, а за периода от 01.05.2016г. – 29.05.2016г. и от 25.09.2016г. до 30.09.2016г., като неоснователен и недоказан.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд София град в 14 - дневен срок от съобщението до страните и СГП, че е изготвено.

СЪДИЯ: